

RASTAVA UZ TRAJANJE ŽENIDBENE VEZE

Što trebaju činiti oni koji su rastavljeni i nisu ponovo civilno vjenčani?

Svaki župnik u svojoj službi je barem jedanput naišao na slučaj kada jedan supružnik napusti drugoga i u takvom stanju se želi ispovijedati i pričešćivati. Mnogi župnici su u nedoumici što učiniti s takvim supružnicima. Da li ih pripustiti sakramentima ili ne, i kako to njihovo stanje srediti?

Katolička Crkva drži da je sakramentalna ženidba nerazrješiva. Ali Crkva je svjesna činjenice da se mnoge ženidbe raspadaju i nestaju. Do rastave dolazi zbog takvih postupaka i međusobnih odnosa koji čine zajednički život u ženidbenoj zajednici nemogućim i nepodnošljivim. Za takve posebne slučajeve Crkva je u svom zakonodavstvu ustanovila institut rastave uz trajanje ženidbene veze. Prije se takva rastava zvala rastava od postelje, stola i stanovanja (*separatio quoad torum, mensam et habitationem*).

1. Pojam

Kad se govori o rastavi uz trajanje ženidbene veze govori se o rastavi koja sa sobom ne donosi razrješenje ženidbene veze, nego samo privremenu obustavu ili konačni prekid *zajedničkog ženidbenog života*. Ovdje se radi samo o prekidu ženidbenog života, ali se ne dira u samu ženidbenu vezu, tj. crkveno sklopljena ženidba i dalje je valjana. Prema tome u tim slučajevima ne pruža se mogućnost za sklapanje nove crkvene ženidbe.

Postoji *potpuna ili trajna rastava* supružnika, a ta uključuje: prekid zajedničkog stanovanja pod istim krovom (rastava od stanovanja), zajedničkog stjecanja i trošenja materijalnih dobara (rastava od stola), i prekid bračnih spolnih odnosa (rastava od postelje). *Nepotpuna ili privremena rastava* bila bi samo od jedne stvari, npr. od stanovanja, da ne moraju skupa stanovati.

2. Dužnost i pravo zajedničkog ženidbenog života kan. 1151

Supružnici imaju dužnost i obvezu živjeti skupa. Oni ne mogu bez opravdanog razloga živjeti odvojeno. Ako ne bi živjeli skupa odstupali bi od same svrhe ženidbe. Ako žive odvojeno bez ikakvog razloga i vode neovisan život, također negativno djeluju i na zajednicu u kojoj žive. Postavlja se pitanje kako mogu u takvom stanju pružiti svojoj djeci dostatan obiteljski odgoj? Opravdani razlozi zbog kojih supružnici mogu živjeti odvojeno jesu: studij, posao, služenje vojnog roka, bolest, itd.

3. Razlozi koji opravdavaju rastavu kann. 1152-1153

a. Trajna rastava - preljub

Razlog zbog kojeg se može tražiti trajna rastava je *preljub*, koja je velika povreda ljubavi i ženidbene vjernosti, koja duboko poremećuje život supružnika, čineći često nepodnošljivim međusobne odnose. Zakonik preporučuje da nevini supružnik oprostí nevjernost, ali mu ne uskraćuje prava na prekid zajedničkog života.

Oproštenje se na izvanjskom području pretpostavlja ako je nedužni supružnik tijekom šest mjeseci sačuvao zajednički ženidbeni život i nije se utekao crkvenoj ili svjetovnoj vlasti.

b. Privremena rastava

Novi Zakonik u kan. 1153 navodi općenito: 1) ako jedan od ženidbenih drugova dovodi u veliku duševnu ili tjelesnu pogibelj drugog ženidbenog druga ili djecu. Ti bi konkretni razlozi bili: ako jedan supružnik navodi drugog na krađu, ubojstvo, uporabu i prodaju droge, na izvršavanje pobačaja, onemogućivanje prakticiranja vjerskog života.

2) ili ako na drugi način čini preteškim zajednički život. Ti bi konkretni razlozi bili: zlostavljanje, tučnjave, mržnja, opijanje, kockanje itd.

4. Vlast koja odlučuje o rastavi

Trajna rastava - Ako postoji preljub i nedužni supružnik nije izgubio pravo na rastavu, do nje se može doći na dva načina. Nedužni supružnik može *svojevoljno* prekinuti zajednički život, ali je bolje, da podnese preko župnika zahtjev *nadležnoj crkvenoj vlasti* (dijecezanski biskup) za provedbu rastave. I u slučaju da nedužni supružnik samovoljno prekine zajednički život, u roku od šest mjeseci treba kod crkvene vlasti pokrenuti parnicu za rastavu. On ne može samoinicijativno određivati pravdu u trajnoj rastavi i tako živjeti dugi niz godina. Normativa takvih postupaka, sudska ili upravna, sadržana je u kann. 1692-1696.

Privremena rastava - Ako se radi o drugim razlozima, rastavu treba zatražiti od mjesnog ordinarija. O provedbi rastave odlučuje dijecezanski biskup, a ako je potrebna kakva sudska istraga i da se nešto dokaže, presudu o rastavi donosi sudac biskupijskog suda. Ako prijete pogibelj zbog odgode rastave, drugi je supružnik može provesti vlastitom odlukom, a kasnije se obratiti nadležnoj vlasti.

Zajednička je dužnost roditelja da se brinu za djecu, kako skupa tako i pojedinačno. *Zakonik* uvijek poziva, bez obzira na razlog koji je doveo do rastave, da nedužni supružnik uvijek može drugog ženidbenog druga primiti natrag u ženidbenu zajednicu i time se odriče prava na rastavu (kan. 1155).

5. Što učiniti s onima koji se ne obraćaju mjerodavnoj vlasti?

Do sada smo govorili o rastavi uz trajanje ženidbene veze i o supružnicima koji žele pokrenuti postupak rastave. Danas imamo dosta slučajeva gdje jedan supružnik napusti drugog, nekad i bez razloga, i tako žive dugi niz godina. Treba spomenuti da se s takvim postupcima različito od biskupije do biskupije, tj. u nekima se dopušta primanje sakramenata bez ikakvih uvjeta dok se u drugima traže uvjeti za primanje sakramenata. Dobro je spomenuti da takvi supružnici, ako poštuju ženidbenu vjernost, imaju pravo na sakramente. Ali se postavlja pitanje mogu li oni u nedogled živjeti tako da se ne obraćaju crkvenoj vlasti? Nisu li oni loš primjer mlađima? Ako idu stalno na sakramente netko može misliti da je to normalno stanje. Mi ćemo takve supružnike svrstati u dvije kategorije.

a. Rastavljeni jesu oni katolici koji su, uz postojanje valjane ženidbene veze, prekinuli ženidbeni suživot i ne dijele više s vlastitim bračnim partnerom "krov, stol i postelju". Drugim riječima možemo reći da su to muž i žena koji su crkveno vjenčani, ne žive skupa a ne traže ni crkvenu ni civilnu rastavu.

Ako neki supružnici žive u takvu stanju, potrebno je da se obrate mjesnom ordinariju kako bi sredili svoje stanje. Da ne bi doživljavali neugodnosti kod ispovijedi, i da bi mogli nesmetano biti pripušteni sakramentu Ispovijedi i Pričesti, rastavljeni trebaju prvo u sebi oprostiti bračnom drugu koji ih je, po njihovu mišljenju, namjerno povrijedio ili ostavio.

b. Razvedeni jesu oni katolici koji su, uz postojanje valjane ženidbene veze, prekinuli ženidbeni suživot, dobivajući mogućnost "sklopiti" drugu "ženidbu" pred državom, ali tu mogućnost nisu iskoristili. Drugim riječima, to su oni katolici koji više ne žive s crkveno vjenčanim bračnim partnerom i od kojega su civilno razvedeni, a nisu sklopili civilni brak s drugom osobom.

Ovdje razlikujemo dva slučaja: *1. Onaj tko trpi rastavu, tj. onaj koji je ne želi.* Tko trpi rastavu, poštuje ženidbenu vjernost, i ako je zauzet u odgoju djece i živi kršćanskim životom, zaslužuje punu potporu od svoje braće. Tko je nedužan i trpi rastavu i ponaša se kako je gore rečeno, može se pripustiti sakramentu Ispovijedi i Euharistije. Ovdje se preporučuje, radi sigurnosti, da se obrati mjesnom ordinariju radi dopuštenja primanja sakramenata, iako i bez toga obraćanja, ako ne želi rastavu i živi kršćanski, može primiti sakramente.

2. Onaj tko traži i dobiva civilnu rastavu ne može se pripustiti sakramentu Ispovijedi i Euharistije prije nego svoje stanje sredi kod mjerodavnih crkvenih vlasti, tj. mjesnog ordinarija.